

Campions de desigualtat

Ens hem convertit en una de les societats més desiguals de tota la Unió Europea i una de les que manté els majors nivells de vulnerabilitat econòmica de les famílies. El darrer estudi que s'ha conegut en aquest sentit és l'Informe sobre Benestar Econòmic i Material publicat a mitjans d'octubre per l'Observatori Social de la Caixa. És una desigualtat que té com a causes diversos factors: d'una banda, el mercat de treball com a conseqüència de l'atur i de la devaluació salarial que ha generat la reforma laboral del Partit Popular i CiU; d'altra banda, les retallades de despesa pública que han afectat els serveis públics i les transferències socials.

Al marge d'aquestes factors relacionats amb la crisi del 2008 i les polítiques d'ajust i austeritat activades amb l'excusa de superar-la, hi ha un altre factor estructural que ve de més lluny i té a veure amb l'històric infradesenvolupament de l'estat del benestar en el conjunt de l'estat espanyol. Tenim un estat del benestar que té un grau acceptable d'extensió en determinades prestacions -per exemple sanitat i educació-, però molt escasses en altres àmbits de creixent necessitat com per exemple tot el que està relacionat amb l'atenció a la dependència, a la infància i a la família. Però el drama és que aquest benestar es basa en un sistema impositiu pèssimament dissenyat quan s'analitza des de l'òptica de la redistribució de la riquesa.

Les successives reformes tributàries de les darreres dècades, especialment les promogudes pel Partit Popular, han anat donant una preponderància creixent als impostos indirectes -IVA i impostos especials- que es paguen independentment del nivell de renda. A més, les esmentades reformes han anat concentrant la imposició directa sobre les rendes del treball i han tractat de forma privilegiada les rendes del capital que gaudeixen d'una extensa gamma de deduccions i bonificacions. Aquest regressiu sistema impositiu és una de les causes de l'escassa redistribució pública de la renda i és també el responsable que els ingressos públics del conjunt de l'estat estiguin vuit punts percentuals per sota de la mitjana europea en relació amb el PIB, cosa que vol dir que es deixen d'ingressar uns 80.000 milions d'euros a l'any.

El projecte de pressupostos de l'estat per a l'any 2019 és un tímid i encara insuficient canvi de direcció respecte de les polítiques d'austeritat practicades pel Partit Popular al llarg dels darrers set anys. És un canvi de tendència que implica un augment de la despesa social en pensions, habitatge, sanitat, pobresa i salari mínim, al mateix temps que s'aposta per augmentar la capacitat redistributiva del sistema fiscal, gravant les rendes superiors a 130.000 euros, els rendiments de capital més grans de 140.000 euros i els patrimonis superiors a 10 milions d'euros. També inclou algunes mesures per a la modernització del sistema fiscal, amb la creació de noves figures impositives per a les activitats especulatives.

Podria haver estat més agosarat, però es innegable el gir respecte de les polítiques que ens han portat a la "pole position" en el campionat de la desigualtat. Desgraciadament, tot apunta que aquest pressupost no trobaran en seu parlamentària els suports necessaris per tirar endavant, a causa de l'actual dispersió i diversitat de les forces polítiques i també per la dificultat de trobar vies de sortida al conflicte entre el govern espanyol i els partits independentistes catalans. Personalment, soc dels que pensa que els líders independentistes presos haurien d'estar al carrer, però el fet que això encara no sigui així no hauria d'impedir als polítics dedicar-se a solucionar els problemes de la gent. La realitat, però, és que ni a Catalunya ni a Espanya no hi ha manera d'aprovar uns pressupostos amb cara i ulls. Ni aquí ni allà.

Image: Carlos Sureda.